

YENİ BULUNAN BİR ASPENDOS DEFİNESİ*

(Lev. I-IX)

Burada tanıtacağımız Aspendos definesi, Konya ilinin Derbent kazası, Çiftliközü köyünde, çift süren bir köylü tarafından, toplu olarak bulunmuştur. İzmir Arkeoloji Müzesi tarafından satın alınan bu sikkeler toplam olarak 450 adettir ve tümü gümüş staterdir. Sikkeler tek tip olup, ön ve arka yüzde aynı figürleri taşımakta ve Aspendos'un ünlü "güreşçi figürlü sikkeler" grubuna girmektedir.

Aspendos'un sikke darbında büyük bir yer tutan ve uzun bir süre tedavülde kalan güreşçi figürlü staterler, İ.Ö. 5. yüzyılın sonlarında (yak. İ.Ö. 420) darbedilmeye başlanmış ve tüm 4. yüzyıl boyunca basılmaya devam etmiştir. Ancak İ.Ö. 3. yüzyılda bu staterlerin hem sayısı hem de kalitesi düşmüş ve aynı yüzyılın sonunda da darbu tamamen kesilmiştir.

Aspendos'un güreşçi figürlü staterlerinin ön yüzünde iki güreşçi, arka yüzünde ise ayakta ve sapan atar pozisyonda duran bir kişi bulunmaktadır. Şehrin daha erken devirde basılan sikkelerinin arka yüzünde ana motif olarak kullanılan *triskeles* (τρισκελής) figürü, elimizdeki staterlerde sapancının yanındaki boşlukta yer almaktadır. "Güreşçi figürlü sikkeler" grubunda, arka yüzdeki bu sapancı figürü başlangıçtan beri hep aynı kaldığı halde, ön yüzdeki güreşçilerin pozisyonlarında zaman zaman değişiklikler olmuştur. Nitekim bu güreşçilerin 16 farklı güreş pozisyonu saptanmıştır¹.

Elimizdeki sikkelerde güreşçinin biri rakibinin sol kolundan tutmaktadır ve bazı sikkelerde rakibinin sağ kolu, sol kolu ile aynı hizada resmedildiği için görülmemektedir. Güreşçilerin arasında, dizleri hizasında

* Bu makale, yazarının E. Ü. Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı'nda hazırladığı Yüksek Lisans Tezi'nin bir özetidir. Makalede şu kısaltmalar kullanılmıştır:

NC

:*The Numismatic Chronicle*, London 1986 -.

SNG Cop.

:*Sylloge Nummorum Graecorum The Royal Collection of Coins and Medals. Danish National Museum, Lycia-Pamphylia*, Copenhagen 1955.

SNG v. Aulock

:*Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Sammlung v. Aulock*, Heft 11: Pamphylien, Berlin 1965.

O. Tekin, Dok. Tezi

:O. Tekin, *Aspendos Sikkeleri*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1991.

¹ O. Tekin, Dok. Tezi, 40-42.

magisrat isimlerinin ilk iki harfi olduğu varsayılan çoğunlukla iki harf, bazen de tek bir harf yer almaktadır. Bu tip ve üsluptaki staterler İ.Ö. yak. 380/375 - 320 yılları arasına tarihlendirilmektedir.

Güreşçi figürlü staterlerin ortalama ağırlığı 10.80-10.99gr. arasındadır². Podalia'da bulunan bir definedeki staterlerden yola çıkılarak, bu sikkelerin gerçek ağırlığının 10.92gr. olduğu ileri sürülmektedir³. Güreşçi figürlü sikkelerin son emisyonlarında ağırlık 10. 60 gramın altına düşmüştür; bunun nedeni, bu dönemde başgösteren bir ekonomik kriz olmalıdır.

Bugüne kadar, içinde Aspendos sikkesi bulunan 50 adet define ele geçmiştir⁴. Bunlardan, içinde Aspendos'un İ.Ö. 5. ve 4. yüzyıl gümüş staterlerinin bulunduğu 21 defineden 16'sı Küçük Asya topraklarında ele geçmiştir. Ancak hiçbir definde bizim definemizdeki kadar çok sayıda güreşçi figürlü sikke bulunmamaktadır. En fazla güreşçi figürlü sikkenin bulunduğu define Podalia definesidir; ancak o da 202 adettir⁵.

Güreşçi figürlü sikkeleri, ön ve arka yüz özelliklerine göre beş ayrı seriye ayırabiliriz⁶:

Seri A (İ.Ö. 420-410): İ.Ö. 420 civarında darb edilmeye başlanan güreşçi figürlü sikkelerin ilk örneklerinden sayılan bu seride, ön yüzde bacak tutma pozisyonu resmedilmektedir. Güreşçilerde vücut hareketleri ve kasların durumu işlenmiş olsa da, henüz işçilik kabadır. Serinin ilk staterlerinde güreşçiler kuşak taşıyorlarsa da, daha sonraki örneklerde çıplak ve kuşaksız resmedilmişlerdir. Arka yüzde sapancı, derin sayılabilecek bir *quadratum incusum* içinde yer almaktadır. Fakat İ. Ö. 4. yüzyıl içinde zamanla *incus* kaybolacak ve yerini düzlükte yer alan kare şeklindeki bir bordüre bırakacaktır. İlk örneklerde arka yüzdeki lejand kısaltılmış bir şekilde (EETFE) yazılmıştır. Arka yüzdeki sapancının *khiton*'unun eteği, dizlerinin üstünde olmasına rağmen nispeten uzundur ve en önemlisi, öne uzattığı sol bacağı dizden bükülüdür.

Seri B (İ.Ö. 415/0-400): Bu grup sikkelerin ön yüzlerinde yer alan güreşçilerin de işlenişi kabadır. Güreşçilerin mücadele pozisyonları genellikle boyundan tutma ya da belden yakalamaya çalışma şeklindedir. Güreşçilerin ayakları birbirleriyle temas halindedir; aralarında açıklık yoktur. Nitekim erken dönem staterlerindeki güreşçilerin ayaklarının bu

² O. Tekin, Dok. Tezi, 68.

³ N. Olcay - O. Markholm , "The Coin Hoard from Podalia", *NC XI* (1971) s. 22.

⁴ M. Thompson - O. Morkholm - C. M. Kraay, *An Inventory of Greek Coin Hoards*, 1972 ve O. Tekin, Dok. Tezi, 147.

⁵ N. Olcay - O. Morkholm, "The Coin Hoard From Podalia", *NC XI* (1971), 1-29.

⁶ O. Tekin, Dok. Tezi, 43.

çakışmasını Kraay da fark etmiştir⁷. Bu serideki sikkelerin diğerlerine göre en farklı özelliği, arka yüzdeki sapancının öne uzattığı bacağına dizden hafifçe bükük olmasıdır⁸. Bu önemli bir farktır; çünkü daha sonraki gruplarda bu bacak, sağ bacak gibi düz olarak resmedilecektir. Yine bu erken örneklerde, gerideki sağ bacak da bazen dizden hafifçe büküldür. Bu nedenle sol bacağına dizden bükülü olarak resmedildiği staterler İ.Ö. yak. 400'den önceye tarihlendirilmektedir.

Seri C (İ.Ö. yak. 400-380): Bu seride güreşçiler çeşitli mücadele pozisyonlarında resmedilmişlerdir. Ancak en çok görüleni, güreşçilerden birinin her iki eliyle rakibinin kolundan ya da bileğinden tutmasıdır. Bu gruptaki güreşçiler daha önceki serilere göre daha atletik yapıya sahiptirler. Arka yüzdeki sapancı daha uzun boylu gösterilir. Ancak yalnızca bu özellik bir ölçü olamaz; çünkü daha geç örneklerde sapancı bazen kısa boylu olarak da resmedilmiştir⁹. Bu seride sapancıda görülen en büyük değişiklik bacakların duruşundadır. Sol bacak artık dizden bükülü değil, gözle görülür bir şekilde düz resmedilmiştir. *Khiton*'unun eteği de genellikle daha kısa, kalçasının üzerindedir. Ayrıca *quadratum incusum* biraz kaybolmasına rağmen halen devam etmektedir.

Seri D (İ.Ö. yak. 380/375-320): Bizim sikkelerimizin de girdiği bu seri altında toplanan staterlerin ön yüzünde, güreşçilerin arasında bazı harfler bulunmaktadır. Bu harfler ya tek bir magistratın, ya da iki ayrı magistratın adlarının ilk harflerine işaret etmektedir. Babelon, magistrat adlarına ait bu harfleri Grekçe olarak açıklamanın güç olduğunu, çünkü bunların, Pamphylia dilindeki adların Grek harflerine çevrilmiş şekli olduğunu söyler¹⁰. S. Atlan ise bu konuda "*Bu memurların sikke basma işiyle lüzumlu oldukça görevlendirildiklerini ve bütün bu sikkeler üzerinde isimleri bulunan memurların vazifede kaldıkları zaman içinde basıldıklarını söyleyebiliriz. Mamafih, eski memurla yeni memurun bir müddet yanyana vazife gördükleri ve bu esnada eskinin adını sikkenin arka yüzüne, yenisinin de ön yüzüne koydukları vakidir*" şeklinde bir yorum yapmaktadır¹¹. Buna göre, Tablo 1'de sıraladığımız bu harflerin sikke darbından sorumlu magistratların adları ile bağlantılı olduklarını söylemek mümkündür.

⁷ C. M. Kraay, "The Isparta Hoard", *Greek Numismatics and Archaeology, Essays in Honour of Margaret Thompson* (Ed. O. Morkholm, N. M. Waggoner), Wetteren 1979, 134.

⁸ *SNG Cop.*, no. 180-183; *SNG v. Aulock*, no. 4502-4511.

⁹ Krş. *SNG Cop.*, no. 232 ve *SNG v. Aulock*, no. 4567.

¹⁰ E. Babelon, *Traité des monnaies grecques et romaines II*, 2, st. 952.

¹¹ S. Atlan, *Side'nin Milattan Önce V. ve IV. Yüzyıl Sikkeleri Üzerinde Araştırmalar*, 50.

Definemizdeki sikkeler üzerinde yaptığımız çalışmada 18 adet harf grubu tespit edilmiştir. Ancak şimdiye kadar yapılan çalışmalarda olduğu gibi, bu sikkelerde de hangi magistratın önce yaşadığı veya hangilerinin birlikte görev yaptıkları saptanamamıştır. Katalog'da da görüldüğü gibi, sikkelerimiz içinde sadece No. 271 ve 254'de arka yüzde de tek harf bulunmaktadır. Bunlardan birincisinde Φ harfi¹², ikincisinde ise T harfi vardır.

TABLO 1
DEFİNEMİZDE GÖRÜLEN YÖNETİCİ ADLARI

YÖNETİCİ	ADET	PARALEL
ΑΙ	15	<i>BMC Lycia</i> , no. 29; <i>SNG v. Aulock</i> , 4554
ΙΦ	35	<i>BMC Lycia</i> , no. 40; <i>SNG Cop.</i> , 230
ΑΚ	38	<i>SNG v. Aulock</i> , 4561; <i>SNG Cop.</i> , 231
ΦΚ	7	<i>SNG v. Aulock</i> , 4562
ΜΑ	22	<i>SNG v. Aulock</i> , 4559
ΚΙ	85	<i>BMC Lycia</i> , no. 45-6; <i>SNG v. Aulock</i> , 4557; <i>SNG Cop.</i> , 216-219
ΙΦ	47	<i>BMC Lycia.</i> , no. 35; <i>SNG v. Aulock</i> , 4565
ΣΑ	2	O. Tekin, Doktora Tezi, s. 54
ΙΟ	2	<i>BMC Lycia</i> , no. 43; <i>SNG v. Aulock</i> , 4558
ΤΙ	5	<i>SNG v. Aulock</i> , 4556
ΜΕ	9	<i>BMC Lycia</i> , no. 49; <i>SNG v. Aulock</i> , 4555
ΣΚ	4	O. Tekin, Doktora Tezi, s. 54
ΒΑ	3	<i>SNG v. Aulock</i> , 4553; <i>BMC Lycia</i> , no. 34
ΔΑ	1	<i>BMC Lycia</i> , no. 37
Α ?	1	Okuyuş kuşkulu
FA	1	<i>SNG Cop.</i> , 225
Π	2	<i>BMC Lycia</i> , no. 50-1
ΦΙ	168	<i>SNG v. Aulock</i> , 4568-9
Yok	3	-

¹² Bk. *SNG v. Aulock*, no. 4553 ve *SNG Cop.*, no. 215.

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

Bu staterlerde görülen ve yönetici adlarının ilk harfleri oldukları sanılan harf gruplarındaki sıra değişiklikleri, örneğin KF'nin başka bir sikkede FK olarak yer alması, eğer tesadüf değilse, magistratların adlarının önceliğine işaret etmektedir. Bu şekilde altı örnek gösterebiliriz (Tablo 2). Ayrıca, çok rastlanmasa da, ön yüzde bulunan harflerin arka yüzde de yer değiştirerek yer alması ilginçtir¹³.

TABLE 2
ADLARI DEĞİŞİK SİRALARLA YAZILAN
YÖNETİCİLER

AM veya MA	AΣ veya ΣA	FA veya AF
KF veya FK	IF veya FI	ΠO veya OΠ

Bu staterlerin ön yüzlerindeki en önemli özellik güreşçilerin pozisyonudur. Güreşçilerin biri her iki eliyle rakibinin bileğini tutmakta ve bazı örneklerde güreşçinin sağ kolu, sol kolu ile aynı hizada resmedildiğinden, görünmemektedir. Bizim sikkelerimizde ön yüzde her iki pozisyon da bulunmaktadır. Definemizdeki AM (15 adet), KI (85 adet), LΦ (46 adet) ve FA (bir adet) harf gruplarındaki sikkelerin tümünde ve FI grubundaki 34 adet sikkede¹⁴, soldaki güreşçi her iki eliyle rakibinin bileğinden tutmakta, sağdaki güreşçi ise rakibinin sol kolunu veya bileğini kavramakta; diğer sikkelerin tümünde ise sağdaki güreşçinin sağ kolu, sol kolu ile beraber resmedildiğinden görülememektedir.

Sonuç olarak, bu serideki sikkelerin ön yüzündeki güreşçiler, küçük bir ayrıntı farkı ile aynı pozisyonda sembolize edilmektedir. Arka yüzdeki sapancıda da değişiklik yoktur. *Quadratum incusum* ise, ilk örneklerde kaybolmaya yüz tutmuş ve giderek yerini yine kare şeklinde noktalı bir bordüre bırakmıştır. Elimizdeki sikkelerin hemen hemen tümünde *quadratum incusum*'un izleri yok denecek kadar belirsizdir. Bu nedenle sikkeler bu serinin son dönemine yakın olmalıdır.

Sikkelerde Aspendos'un Adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Güreşçi sikkelerin bütün serilerinin arka yüzlerinde görülen ve sapancının sol tarafındaki boşlukta aşağıdan yukarıya doğru yazılı olan ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ lejandı, Aspendos kelimesinin Pamphylia lehçesindeki

¹³ SNG v. Aulock, no. 4547-4549.

¹⁴ Katalog'daki 282, 284, 285, 286, 287, 292, 296, 298, 333, 334, 335, 336, 338, 341, 349, 352, 355, 361, 365, 384, 385, 386, 392,393, 395, 397, 418, 421, 425, 429, 436, 437, 444, 448 no.lu sikkeler.

şeklidir. Nitekim C. Brixhe, İ.Ö. 3. yüzyıl ortalarına kadar olan sikkelerde Εστρεδευς ethniğinin kısaltılmış ya da tam olarak görüldüğünü ve bu kelimenin Εστρεδος (< Εστρεδος) şeklindeki bir yer adından türetildiğini belirtmektedir¹⁵.

Aspendos Sikkelerindeki ΕΑΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ veya ΜΕΝΕΤΥΣΣΕΑΥΨΑ Lejandı:

D serisi altında incelediğimiz güreşçi figürlü sikkelerin ön yüzünde, güreşçilerin üzerine bastığı taban çizgisinin altında ΕΑΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ veya ΜΕΝΕΤΥΣΣΕΑΥΨΑ şeklinde bir ifade görülmektedir. Definemizde bulunan sikkelerde bu lejand yalnız ΦΙ şeklindeki yönetici adının yer aldığı sikkelerde bulunmaktadır. Bunlardan 43 adet sikkede ΜΕΝΕΤΥΣΣΕΑΥΨΑ, 45 adet sikkede de ΕΑΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ şeklindeki yazı yer almaktadır. Zaten Brixhe de bu lejandın, ön yüzde ΦΙ harfleri bulunan staterlerde bulunduğunu belirtmektedir¹⁶. Ancak bu iki lejand için çeşitli varsayımlar ileri sürülmüş, ama kesin bir kanıya varılamamıştır. Bazı staterlerde lejanddaki Ψ harfinin yerini Φ harfi almakta¹⁷, ancak bunun sikkenin kalıbını hazırlayan kişinin yaptığı hatadan kaynaklandığı ileri sürülmektedir¹⁸.

ΕΑΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ veya ΜΕΝΕΤΥΣΣΕΑΥΨΑ şeklindeki bu ifadeler hakkında ileri sürülen varsayımları şöyle özetlemek mümkündür:

1) Kimi araştırmacılara göre bu ifade, sikke kalıbını hazırlayan ustanın imzasıydı. Bu nedenle okunuş, Μενεστυς ἔ(γ)λυψα ("Ben, Menestys kazıdım") şeklinde olmalıdır¹⁹.

2) Bazı araştırmacılar da, ΕΑΥΨΑ'nın "kıvrılmak, bükülmek" anlamına gelen ἐλύω, εἰλύω, εἰλυφάζω fiilleri ile ilişkili olarak "kıvrılan, bükülen" anlamına gelen bir sıfat-fiil olduğunu, ΜΕΝΕΤΥΣ ifadesinin de grekçedeki μενετός ("direnen, sebatlı") sıfatı ile özdeş olduğunu ileri sürerek, bu iki sözcüğün sikkelerde tasviri bulunan iki güreşçinin adları olarak kullanıldığını belirtmektedirler²⁰.

3) Bazıları, Pamphyliyalıların *articulus* kullanımına dikkat etmediklerini, bu nedenle yazının οἱ Μενετος ἔγλυψα(v) ("Menes'in

¹⁵ Cl. Brixhe, *Le Dialecte Grec de Pamphylie*, 1976, 193.

¹⁶ Cl. Brixhe, aynı eser, 197, no. 12a,b,c.

¹⁷ *SNG v. Aulock*, no. 4568-69, pl. 148; no. 428, 439.

¹⁸ Cl. Brixhe, aynı eser, 197.

¹⁹ Cl. Brixhe, aynı eser, 197, dipnot 9 ve 11.

²⁰ Cl. Brixhe, aynı eser, 198.

oğulları kazıdı") şeklinde anlaşılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir²¹.

4) Diğer bazıları ise, ΕΑΥΨΑ'nın Pamphylia dilinde "yenmek, galip gelmek" anlamına gelen bir fiil olabileceğini ve dolayısıyla bu ifadenin "Menetyş yendi" şeklinde çevrilebileceğini düşünmektedir²².

5) Öte yandan, ΕΑΥΨΑ'nın Ελυσσα şeklinde bir kadın adı olabileceği ve bu durumda ifadenin "Menesin kızı Elyssa" olarak anlaşılacağı de ileri sürülmüştür²³. Nitekim bazı Aspendos yazıtlarında Elyssa adlı iki kadın *demiourgos*'un (Aspendos'da baş yöneticiye verilen isim) adları geçmektedir. Eğer bu doğru ise, sikkelerde adı geçen Elyssa, Aspendos'da sikke darbından sorumlu bir yönetici olarak görev yapmıştı²⁴.

Kontrmarklar:

Sikkeler üzerinde görülen kontrmarklar, devlet ya da sikke darbını gerçekleştiren ve tedavülünü sağlayan yöneticiler tarafından vurulan damgalardır. Bazı sikkelerde birden fazla kontrmark bulunabilmekteydi (hatta *SNG v. Aulock*'daki bir staterin üzerine on tane kontrmark vurulduğu tespit edilmiştir²⁵). Bu damgalar ya tedavülden kalkan sikkelerin yeniden geçerlilik kazandığını onaylamak, ya da kullanımda olan yabancı bir paranın kendi toprakları içinde tedavülünü sağlamak amacıyla kent yöneticileri tarafından vurulmuşlardır. Ancak kontrmarkın asıl amacı, yabancı bir gümüş paranın kendi toprakları içinde geçerliliğini sağlamaktır. Çünkü gümüş para nominal değerinden kaybetse bile, onun maden olarak her zaman bir değeri vardı.

Aspendos sikkeleri üzerinde görülen kontrmarklar İ.Ö. 360 yılından sonra ortadan kaybolurlar. Çünkü 360 yılı, Küçük Asya'da İ.Ö. 370 yıllarında başlayan büyük Satrap ayaklanmasının son bulunduğu tarihtir. Buna göre, kontrmarkların hepsinin olmasa bile, büyük bir kısmının sikkeler üzerine bu ayaklanma sırasında konmuş olması gerekir. Savaşların büyük bir kısmının Pisidia, özellikle Aspendos civarında yapılmış olması, kontrmarkların neden en fazla Aspendos ve Selge sikkeleri üzerinde bulunduğunu da açıklamaktadır²⁶.

Elimizdeki 450 adet sikkenin 111 tanesinde kontrmark tespit

²¹ Cl. Brixhe, aynı eser, 198.

²² O. Tekin, Dok. Tezi, 179, no. 273.

²³ O. Tekin, Dok. Tezi, 179, no. 274.

²⁴ Cl. Brixhe, aynı eser, 201, yazıt no. 17 ve s. 204, yazıt no. 18.

²⁵ *SNG v. Aulock*, no. 4507.

²⁶ F. Imhoof - Blumer, *Kleinasiatische Münzen*, II, 1902, 314.

edilmiştir. Bunların dağılımı şöyledir:

GRUP	TOPLAM SİKKE	KONTRMARKLI SİKKE
AM	15	7
WF	35	-
AK	38	20
ΦK	7	4
MA	22	10
KI	85	26
LΦ	47	21
ΣA	2	1
IO	2	1
TM	5	4
ME	9	6
ΣK	4	2
BA	3	3
ΔA	1	1
ϳA	1	1
FA	1	1
Π	2	2
ΦM	168	3
Toplam	447	111

Kontrmark olarak basılan şekillerin birçoğu, aşınmadan dolayı saptanamamış olmakla birlikte, definemizde kesin olarak tanıyabildiğimiz bazı kontrmark tipleri şunlardır: Arslan başı (No. 5, 71, 72, 112, 135, 157, 258), boğa başı (No. 130), kuş veya koyun başı (No. 65, 92, 93, 179), güreşçi veya sapancı (No. 7). En büyük grup olan FM ve WF damgalı sikkelerin üç tanesi hariç hepsi kontrmarksızdır. Bunlar, yukarıda da açıkladığımız gibi, aynı magistratlar görevde iken basılmış sikkelerdir. Ayrıca bu gruptaki sikkelerde hemen hiçbir *quadratum incusum* izine rastlanmamıştır; sadece düz yüzeyde dört köşe noktalı bordür yer almaktadır. Bu nedenle bu grup, kontrmarkların ortadan kalktığı tarihe, yani İ.Ö. 360 yılı sonrasına tarihlendirilmelidir.

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

Metroloji:

Elimizdeki sikkelerde tespit edilen en küçük ağırlık 9. 96 gr. (sikke No. 148), en büyük ağırlık ise 11. 64 gr.'dır (sikke No. 276). Bütün sikkelerin ortalama ağırlığı ise 10. 94 gr.'dır (Tablo 3). 10. 00 gr.'ın altında yalnız bir adet sikke vardır ve bu da KI harflerinin bulunduğu yönetici grubundadır (No. 148). Bu gramaj düşüklüğünü, bu sikkenin aşınmış olmasına bağlamak gerekir.

TABLO 3
YÖNETİCİ ADLARINA GÖRE
SİKKELERİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

No	YÖNETİCİ ADI	SİKKE ADEDİ	ORTALAMA ÇAP (mm)	ORTALAMA AĞIRLIK (gram)
1	AM	15	22,13	10,93
2	ИФ	35	23,13	10,95
3	AK	38	22,80	10,94
4	MA	22	23,36	10,94
5	KI	85	23,22	10,93
6	LΦ	47	23,16	10,94
7	ΣA	2	22,00	10,90
8	IO	2	21,00	10,81
9	TI	5	22,40	10,91
10	ME	9	22,78	10,90
11	ΣK	4	22,75	10,95
12	BA	3	22,67	10,84
13	ΔA	1	22,00	10,92
14	ϑA	1	21,50	10,95
15	ΦA	1	22,00	11,64
16	Π	2	22,25	10,66
17	ΦK	7	22,57	10,91
18	FI	168	23,54	10,95
	Kontmarksız	3	23,33	10,88
	TOPLAM	450	23,25	10,94

Definenin Tarihlenmesi:

Aspendos şehrinin, ön yüzlerinde ata binmiş Mopsos, arka yüzlerinde ise yaban domuzu figürü bulunan sikkelerinin (yarım *stater*, *obolos* ya da *hemiobolos*) darbı İ.Ö. 390/85 dolaylarında son bulmaktadır. Ancak “güreşçi figürlü sikkeler”in darbını hemen bu tarihten itibaren başlatmak doğru değildir. Çünkü, Podalia definesinde (gömülüş tar. İ.Ö. 375) bu iki gruba ait staterlerin birlikte bulunmaları, bize bu iki grup sikkenin bir süre birlikte tedavülde kaldığını göstermektedir. Bu sikkelerin yaklaşık bir tahminle 25-30 yıl birlikte kullanıldıklarını düşünürsek, Aspendos’un “güreşçi figürlü staterler”inin yaklaşık olarak İ.Ö. 420 tarihinde darb edilmeye başlandığını ileri sürebiliriz.

İ.Ö. 370-360 yıllarında Küçük Asya’da patlak veren Büyük Satrap ayaklanmasının meydana getirdiği karışıklık ve kriz nedeniyle Aspendos gümüş staterlerinde oldukça fazla kontrmark görülmektedir. Satrap Datames zamanında görülen bu kontrmark işlemi, ayaklanma bastırıldıktan sonra İ.Ö. 360 yılında tahta geçen Mazaios zamanında artık görülmemektedir. Bu durumda İ.Ö. 360 tarihi, kontrmarklı Aspendos staterleri için bir *terminus ante quem* olmaktadır.

Elimizdeki \mathbb{N} F ve \mathbb{N} M şeklinde yönetici adı taşıyan sikkelerin üçü dışında (No. 322, 367, 379) tümü kontrmarksızdır. O halde bu grubu İ.Ö. 360 yılından sonraya tarihlememiz gerekecektir. Ayrıca, sikkelerin arka yüzlerinde hiçbir *quadratum incusum* izine ratslanmamıştır. Bu nedenle bunlar serinin son örnekleri olmalıdır.

Genelde sikke darbından sorumlu magisratlar birer yıllık sürelerle göreve geliyorlardı. Bizim grubumuzda 18 tane magistrat tespit edildiğine göre, definemizdeki sikkeler en azından 18-20 yıllık bir döneme yayılmaktadır (Bu da belki bize, bu sikkelerin bir bireyin kişisel birikimi olduğunu göstermektedir). Sikkeler, iki harf grubu hariç, kontrmarklı olduğundan, bunların İ.Ö. 370-360 arasında (Satrap ayaklanması) tedavülde olduklarını düşünmemiz gerekir. Sonuç olarak bu definedeki sikkeler İ.Ö. yak. 375/370-350 yılları arasında basılmış olmalıdırlar. Ayrıca, definemizde yalnızca D Serisi’ne giren sikkelerin bulunması bu tarihlemeyi destekleyen diğer bir etkidir.

KATALOG

Yönetici A1 Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri eliyle, diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΡΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 29 ve *SNG v. Aulock*, No. 4554.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)
1	24130	10.950	23	Var
2	24131	10.900	22	Yok
3	24132	10.860	21	Yok
4	24133	10.980	23	Yok
5	24134	10.930	22	Kurt veya Aslan başı (sağa)
6	24135	10.970	23	Yok
7	24136	10.890	22	Ayakta güreşçi veya sapancı
8	24137	11.030	21	Yok
9	24138	11.000	21	Yok
10	24139	10.800	23	Var, belirsiz
11	24140	10.990	22	Yok
12	24141	10.870	22	Kurt veya Aslan başı (sağa)
13	24142	10.950	22	Var, belirsiz
14	24143	10.950	22	Yok
15	24144	10.810	23	Hayvan (boğa) başı (sağa)

Yönetici 1/2 Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 40 ve *SNG v. Aulock*, No. 230.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
16	24145	10.920	22	Yok	Yok
17	24146	10.920	23	Yok	Yok
18	24147	11.000	23	Yok	Yok
19	24148	11.010	23	Yok	Yok
20	24149	10.920	23	Yok	Yok
21	24150	11.000	23	Yok	Yok
22	24151	11.010	23	Yok	Yok
23	24152	11.030	23.5	Yok	Yok
24	24153	10.900	24	Yok	Yok
25	24154	11.030	23	Yok	Yok
26	24155	11.080	22	Yok	Yok
27	24156	10.900	23.5	Yok	Yok
28	24157	10.950	22.5	Yok	Yok
29	24158	10.930	23	Yok	Yok
30	24159	10.880	24	Yok	Yok
31	24160	10.830	25	Yok	Yok
32	24161	10.930	23	Yok	Yok
33	24162	10.850	24	Yok	Yok
34	24163	10.910	23	Yok	Yok
35	24164	11.020	24	Yok	Yok
36	24165	10.950	23	Yok	Yok
37	24166	10.970	22.5	Yok	Yok
38	24167	10.960	23.5	Yok	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

39	24168	11.010	23	Yok	Yok
40	24169	10.900	22	Yok	Yok
41	24170	11.000	22	Yok	Yok
42	24171	10.990	23	Yok	Yok
43	24172	11.040	25	Yok	Yok
44	24173	10.950	23	Yok	Yok
45	24174	11.010	23	Yok	Yok
46	24175	10.940	23	Yok	Yok
47	24176	11.150	23	Yok	Yok
48	24177	10.920	24	Yok	Yok
49	24178	10.900	23	Yok	Yok
50	24179	10.660	22	Yok	Yok

Yönetici AK Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 40 ve *SNG Cop.*, No. 230.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
51	24180	10.990	22	Var, belirsiz	Yok
52	24181	10.910	22	Var, belirsiz	Yok
53	24182	10.910	24	Yok	Yok
54	24183	10.870	23	Var, belirsiz	Yok
55	24184	11.060	22	Yok	Yok
56	24185	10.840	23	Var, belirsiz	Yok
57	24186	10.910	23	Yok	Yok
58	24187	10.970	23	Yok	Yok
59	24188	10.970	22	Var, belirsiz	Yok

M. Özsaygı

60	24189	10.850	24.5	Yok	Yok
61	24190	10.880	25	Var, belirsiz	Yok
62	24191	10.910	22	Yok	Yok
63	24192	10.890	23	Yok	Yok
64	24193	10.970	23	Yok	Yok
65	24194	10.890	23	Var, belirsiz	Yok
66	24195	11.070	22	Yok	Yok
67	24196	10.910	22.5	Yok	Yok
68	24197	10.950	24	Var, belirsiz	Yok
69	24198	10.980	23	Yok	Yok
70	24199	11.040	22	Yok	Yok
71	24200	10.900	23	Aslan başı (sağa)	Yok
72	24201	10.870	24	Aslan başı (sağa)	Yok
73	24202	10.960	22	Yok	Yok
74	24203	10.910	23	Var, belirsiz	Yok
75	24204	10.920	22	Yok	Yok
76	24205	10.910	23	Var, belirsiz	Yok
77	24206	10.990	22	Yok	Yok
78	24207	10.930	24.5	Yok	Yok
79	24208	11.010	23.5	Var, belirsiz	Yok
80	24209	11.000	23	Aslan başı (sola)	Yok
81	24210	10.910	21.5	Var, belirsiz	Yok
82	24211	11.030	22	Var, belirsiz	Yok
83	24212	10.910	23	Var, belirsiz	Yok
84	24213	10.940	23	Var, belirsiz	Yok
85	24214	10.930	22	Yok	Yok
86	24215	10.970	23	Yok	Yok
87	24216	10.900	22	Var, belirsiz	Yok
88	24217	10.880	22	Var, belirsiz	Yok

Yönetici ΦK Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *SNG v. Aulock*, No. 4562.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
89	24218	10.920	22	Var, belirsiz	Yok
90	24219	10.940	22	Var, belirsiz	Yok
91	24220	10.910	25	Var, belirsiz	Yok
92	24221	10.930	21	Koyun başı (sola)	Yok
93	24222	10.870	23	Koyun başı (sola)	Yok
94	24223	10.860	22	Hayvan başı	Yok
95	24224	10.960	23	Hayvan başı	Yok

Yönetici MA Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *SNG v. Aulock*, No. 4559.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
96	24225	10.930	24	Hayvan başı	Yok
97	24226	11.020	23	Hayvan başı	Yok
98	24227	10.930	25	Yok	Yok
99	24228	10.960	23	Yok	Yok
100	24229	10.900	23	Yok	Yok
101	24230	10.990	23	Hayvan başı	Yok
102	24231	10.910	26	Yok	Yok

103	24232	10.980	22	Yok	Yok
104	24233	10.920	24	Yok	Yok
105	24234	10.890	23	Yok	Yok
106	24235	10.940	24	Var, belirsiz	Yok
107	24236	10.990	23	Var, belirsiz	Yok
108	24237	11.020	23	Yok	Yok
109	24238	10.890	23	Var, belirsiz	Yok
110	24239	10.980	24	Yok	Yok
111	24240	10.890	23	Yok	Yok
112	24241	10.920	24	2 adet var, belirsiz	Yok
113	24242	10.940	22	Yok	Yok
114	24243	10.830	24	Var, belirsiz	Yok
115	24244	10.930	23	Yok	Yok
116	24245	10.950	23	Yok	Yok
117	24246	11.050	22	Var, belirsiz	Yok

Yönetici KI Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΕΤΦΕΔΗΥΣ

Referans: *SNG Cop.*, No. 216-219.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
118	24247	11.020	22	Var, belirsiz	Yok
119	24248	10.890	23	Var, belirsiz	Yok
120	24249	10.930	23	Var, belirsiz	Yok
121	24250	11.020	23	Var, belirsiz	Yok
122	24251	10.990	24.5	Var, belirsiz	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

123	24252	10.870	27	Yok	Yok
124	24253	11.010	23	Var, belirsiz	Yok
125	24254	11.040	23	Var, belirsiz	Yok
126	24255	10.800	22	Yok	Yok
127	24256	10.880	22	Yok	Yok
128	24257	11.010	22.5	Yok	Yok
129	24258	11.020	23	Yok	Yok
130	24259	10.840	24	Boğa başı (sola)	Yok
131	24260	10.870	24	Yok	Yok
132	24261	10.930	22	Yok	Yok
133	24262	10.920	23	Koyun veya kuş başı (sola)	Yok
134	24263	10.760	23	Var, belirsiz	Yok
135	24264	10.870	23	Aslan başı sağa	Yok
136	24265	11.000	23	Yok	Yok
137	24266	10.910	23	Yok	Yok
138	24267	10.930	23	Yok	Yok
139	24268	11.000	23	Yok	Yok
140	24269	10.940	23	Yok	Yok
141	24270	10.880	24	Yok	Yok
142	24271	10.990	22.5	Yok	Yok
143	24272	10.960	23	Hayvan başı	Yok
144	24273	11.000	21	Yok	Yok
145	24274	10.890	23	Hayvan başı	Yok
146	24275	10.930	23	Yok	Yok
147	24276	11.040	23	Yok	Yok
148	24277	9.960	25	Hayvan başı	Yok
149	24278	11.010	23	Yok	Yok
150	24279	10.900	22	Yok	Yok
151	24280	11.010	24	Hayvan başı	Yok
152	24281	10.920	23	Yok	Yok

M. Özsaygı

153	24282	10.910	23	Yok	Yok
154	24283	10.870	25	Yok	Yok
155	24284	11.030	22	Yok	Yok
156	24285	10.980	24	Yok	Yok
157	24286	10.930	22	Yok	Yok
158	24287	11.080	24	Yok	Yok
159	24288	10.930	25	Yok	Yok
160	24289	10.870	22	Yok	Yok
161	24290	10.990	25	Yok	Yok
162	24291	10.960	23	Yok	Yok
163	24292	10.950	21	Yok	Yok
164	24293	10.880	23	Yok	Yok
165	24294	11.100	22	Yok	Yok
166	24295	10.990	24	Hayvan başı	Yok
167	24296	10.920	22.5	Yok	Yok
168	24297	10.840	23	Yok	Yok
169	24298	10.930	24	Hayvan başı	Yok
170	24299	10.890	23	Yok	Yok
171	24300	10.790	22.5	Yok	Yok
172	24301	11.130	23	Yok	Yok
173	24302	11.080	22.5	Yok	Yok
174	24303	11.050	22	Yok	Yok
175	24304	11.040	22	Yok	Yok
176	24305	10.940	24	Hayvan başı	Yok
177	24306	10.770	23	Yok	Yok
178	24307	10.830	24	Yok	Yok
179	24308	10.920	24	Yok	Yok
180	24309	10.930	23	Hayvan başı	Yok
181	24310	10.820	24	Yok	Yok
182	24311	10.960	24	Yok	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

183	24312	11.000	24	Yok	Yok
184	24313	10.890	23	Yok	Yok
185	24314	10.980	24	Yok	Yok
186	24315	10.970	23.5	Yok	Yok
187	24316	10.910	23	Yok	Yok
188	24317	10.910	23	Yok	Yok
189	24318	10.930	22	Yok	Yok
190	24319	10.920	26	Yok	Yok
191	24320	10.880	24	Yok	Yok
192	24321	10.990	23.5	Yok	Yok
193	24322	10.940	24	Hayvan başı	Yok
194	24323	11.000	22	Yok	Yok
195	24324	10.910	23.5	Yok	Yok
196	24325	10.980	24.5	Hayvan başı	Yok
197	24326	10.950	24	Yok	Yok
198	24327	11.030	24	Yok	Yok
199	24328	10.940	25	Yok	Yok
200	24329	10.880	22.5	Var, belirsiz	Yok
201	24330	11.000	23	Hayvan başı	Yok
202	24331	10.950	21.5	Hayvan başı	Yok

Yönetici LΦ Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 35 ve *SNG v. Aulock*, No. 4565.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
203	24332	10.930	23	Yok	Yok
204	24333	10.900	24	Yok	Yok

M. Özsaygı

205	24334	10.940	23	Var, belirsiz	Yok
206	24335	11.000	24.5	Kuş başı	Yok
207	24336	10.940	23	Var, belirsiz	Yok
208	24337	10.990	23	Var, belirsiz	Yok
209	24338	10.900	22	Var, belirsiz	Yok
210	24339	10.910	23	Var, belirsiz	Yok
211	24340	10.840	24.5	Yok	Yok
212	24341	10.930	23.5	Yok	Yok
213	24342	10.890	24	Var, belirsiz	Yok
214	24343	10.960	24	Yok	Yok
215	24344	10.900	22	Yok	Yok
216	24345	10.860	23	Yok	Yok
217	24346	10.970	22	Var, belirsiz	Yok
218	24347	10.920	23	Var, belirsiz	Yok
219	24348	10.990	22	Yok	Yok
220	24349	10.970	22	Yok	Yok
221	24350	10.900	24	Yok	Yok
222	24351	10.930	23	Hayvan başı	Yok
223	24352	10.960	23	Var, belirsiz	Yok
224	24353	10.910	22	Var, belirsiz	Yok
225	24354	10.950	22	Yok	Yok
226	24355	10.810	23	Yok	Yok
227	24356	11.070	23	Var, belirsiz	Yok
228	24357	10.960	21	Yok	Yok
229	24358	10.970	24	Var, belirsiz	Yok
230	24359	10.910	23	Yok	Yok
231	24360	10.990	26	Yok	Yok
232	24361	10.950	23	Kuş veya koyun başı	Yok
233	24362	10.860	23	Var, belirsiz	Yok
234	24363	10.950	22	Var, belirsiz	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

235	24364	11.020	24	Yok	Yok
236	24365	10.990	23	Yok	Yok
237	24366	10.900	24	Yok	Yok
238	24367	10.970	23	Var, belirsiz	Yok
239	24368	10.950	23	Boğa başı (sağa)	Yok
240	24369	10.880	22	Var, belirsiz	Yok
241	24370	10.820	23	Var, belirsiz	Yok
242	24371	11.000	24	Yok	Yok
243	24372	10.990	23	Aslan başı (sağa)	Yok
244	24373	10.900	24	Yok	Yok
245	24374	10.920	23	Yok	Yok
246	24375	10.860	25	Kuş veya koyun başı	Yok
247	24376	11.040	24	Yok	Yok
248	24377	10.950	23	Yok	Yok

Yönetici ΣA Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΕΤΦΕΑΙΙΥΣ

Referans: O. Tekin, Dok. Tezi, s. 54.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAN D (ön yüz)
249	24378	10.850	22	Kuş veya koyun başı	Yok
250	24379	10.950	22	Yok	Yok

Yönetici IO Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΕΤΦΕΑΙΙΥΣ

Referans: BMC Lycia, No. 43 ve SNG v. Aulock, No. 4558.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
251	24380	10.800	21	Var, belirsiz	Yok
252	24381	10.810	21	Yok	Yok

Yönetici TII Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: SNG v. Aulock, No. 4556.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
253	24382	10.800	23	Var, belirsiz	Yok
254	24383	11.030	22	Var, belirsiz	Arka yüzde T harfi
255	24384	10.920	23	Aslan başı (sola)	Yok
256	24385	10.920	21	Yok	Yok
257	24386	10.870	23	Aslan başı (sola)	Yok

Yönetici ME Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: BMC Lycia, No. 49 ve SNG v. Aulock, No. 4555.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
258	24387	10.920	22	Aslan başı (sağa)	Yok
259	24388	10.880	24	Var, belirsiz	Yok
260	24389	10.820	22	Var, belirsiz	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

261	24390	10.870	22	Var, belirsiz	Yok
262	24391	10.890	22	Yok	Yok
263	24392	10.940	24	Var, belirsiz	Yok
264	24393	11.020	25	Yok	Yok
265	24394	10.820	22	Yok	Yok
266	24395	10.910	22	Aslan başı (sağa)	Yok

Yönetici ΣK Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: O. Tekin, Dok. Tezi, s. 54..

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
267	24396	10.870	22	Kuş veya koyun başı	Yok
268	24397	10.890	25	Yok	Yok
269	24398	11.080	22	Yok	Yok
270	24399	10.960	22	Aslan başı (sağa)	Yok

Yönetici BA Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 34 ve *SNG v. Aulock*, No. 4553.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
271	24400	10.860	23.5	Kuş veya koyun başı	Arka yüzde O harfi
272	24401	10.860	22.5	Güreşçi (ayakta)	Yok
273	24402	10.810	22	Var, belirsiz	Yok

Yönetici ΔA Dönemi Sikkesi

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 37.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
274	24403	10.920	22	Var, belirsiz	Yok

Yönetici [?]A Dönemi Sikkesi

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
275	24404	10.950	21.5	İnsan başı (sağa)	Yok

Yönetici FA Dönemi Sikkesi

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *SNG Cop.*, No. 225.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
276	24405	11.640	22	Var, belirsiz	Yok

Yönetici II Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 50-51.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
277	24406	10.360	23	Aslan başı (sağa)	Yok
278	24407	10.910	24	Var, belirsiz	Yok

Yönetici Adı Bulunmayan Sikkeler

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
279	24408	10.800	23	Yok	Yok
280	24409	10.920	23	Var, belirsiz	Yok
281	24410	10.950	23	Var, belirsiz	Yok

Yönetici FI Dönemi Sikkeleri

Ön Yüz: Ayakta iki güreşçi. Biri, iki eliyle diğerinin kolundan tutmakta. Bacaklar arasında yönetici adı.

Arka Yüz: Ayakta, sağa dönük, sol bacak ilerde ve dik durumda sapancı. Sağ boşlukta insan bacaklı bir *triskeles* ve solda kent adı: ΕΣΤΦΕΔΙΙΥΣ

Referans: *BMC Lycia*, No. 41 ve *SNG v. Aulock*, No. 4568-4569.

SİKKE No.	ENV. No.	AĞIRLIK (gr.)	ÇAP (mm)	KONTRMARK (arka yüz)	LEJAND (ön yüz)
282	24411	10.950	24	Yok	Okunmuyor
283	24412	10.720	25	Yok	Okunmuyor

M. Özsaygı

284	24413	10.860	23	Yok	MENETYΣEAYΦA
285	24414	10.940	25	Yok	MENETYΣEAYΦA
286	24415	11.020	24	Yok	Okunmuyor
287	24416	10.920	25	Yok	Okunmuyor
288	24417	10.950	24	Yok	Okunmuyor
289	24418	10.890	23	Yok	EAYΦAMENETYΣ
290	24419	10.910	23	Yok	Yok
291	24420	10.940	23	Yok	Yok
292	24421	11.040	24.5	Yok	MENETYΣEAYΦA
293	24422	10.980	23	Yok	Yok
294	24423	10.990	24	Yok	Yok
295	24424	10.990	23	Yok	EAYΦAMENETYΣ
296	24425	10.880	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
297	24426	11.000	24	Yok	Yok
298	24427	11.100	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
299	24428	11.010	24	Yok	Yok
300	24429	11.030	23	Yok	MENETYΣEAYΦA
301	24430	11.000	23	Yok	EAYΦAMENETYΣ
302	24431	10.930	24	Yok	Yok
303	24432	10.980	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
304	24433	11.000	24	Yok	Okunmuyor
305	24434	10.970	23.5	Yok	Yok
306	24435	10.880	24	Yok	Yok
307	24436	10.990	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
308	24437	10.860	22.5	Yok	Yok
309	24438	10.820	24	Yok	Yok
310	24439	10.960	23	Yok	EAYΦAMENETYΣ
311	24440	10.930	23	Yok	Yok
312	24441	11.070	23	Yok	Yok
313	24442	10.910	24	Yok	Okunmuyor

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

314	24443	10.950	24	Yok	Yok
315	24444	11.000	23	Yok	Yok
316	24445	10.980	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
317	24446	10.930	25	Yok	Yok
318	24447	11.020	24	Yok	Yok
319	24448	10.920	23	Yok	Yok
320	24449	10.970	24	Yok	Yok
321	24450	10.850	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
322	24451	11.000	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
323	24452	11.080	25	Yok	Okunmuyor
324	24453	10.960	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
325	24454	11.030	24	Yok	Yok
326	24455	10.940	24	Yok	EAYΦAMENETYΣ
327	24456	10.980	22	Yok	EAYΦAMENETYΣ
328	24457	11.010	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
329	24458	10.920	24	Yok	Yok
330	24459	10.910	24	Yok	Okunmuyor
331	24460	11.050	23	Yok	Yok
332	24461	11.030	24	Yok	EAYΦAMENETYΣ
333	24462	10.930	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
334	24463	11.010	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
335	24464	10.920	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
336	24465	10.740	25	Yok	Yok
337	24466	10.930	23	Yok	EAYΦAMENETYΣ
338	24467	11.090	22.5	Yok	MENETYΣEAYΦA
339	24468	11.070	24	Yok	Yok
340	24469	11.080	23	Yok	Yok
341	24470	11.030	24	Yok	MENETYΣEAYΦA
342	24471	10.800	24	Yok	Yok
343	24472	10.960	23	Yok	Yok

344	24473	11.050	22	Yok	Yok
345	24474	10.930	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
346	24475	10.960	24	Yok	Yok
347	24476	11.020	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
348	24477	10.970	23	Yok	Yok
349	24478	11.000	23	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
350	24479	10.950	22	Yok	Yok
351	24480	10.870	24	Yok	Yok
352	24481	11.020	24	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
353	24482	10.900	22	Yok	Yok
354	24483	10.850	23	Yok	Yok
355	24484	10.980	24	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
356	24485	11.010	23	Yok	Yok
357	24486	10.950	23	Yok	Yok
358	24487	10.950	24	Yok	Okunmuyor
359	24488	10.830	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
360	24489	10.890	23	Yok	Yok
361	24490	10.970	24	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
362	24491	10.980	23	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
363	24492	10.880	23.5	Yok	Yok
364	24493	10.950	24	Yok	Yok
365	24494	11.030	25	Yok	MΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
366	24495	11.021	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
367	24496	10.880	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
368	24497	10.930	23	Yok	Okunmuyor
369	24498	10.870	23.5	Yok	Okunmuyor
370	24499	11.030	23	Yok	Yok
371	24500	11.000	24	Yok	Yok
372	24501	11.110	23	Yok	Yok
373	24502	10.970	24	Yok	Okunmuyor

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

374	24503	11.000	24	Yok	Yok
375	24504	10.970	23	Yok	Yok
376	24505	10.950	23	Yok	Yok
377	24506	11.010	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
378	24507	10.980	22	Yok	Yok
379	24508	10.920	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
380	24509	11.020	23	Yok	Yok
381	24510	10.820	22	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
382	24511	10.930	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
383	24512	10.820	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
384	24513	11.000	23	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
385	24514	10.960	23	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
386	24515	10.970	24	Yok	Yok
387	24516	10.940	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
388	24517	10.940	24	Yok	Yok
389	24518	10.920	22.5	Yok	Yok
390	24519	11.110	23.5	Yok	Yok
391	24520	10.680	24	Yok	Yok
392	24521	10.980	22.5	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
393	24522	10.920	24	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
394	24523	10.850	22.5	Yok	Yok
395	24524	11.000	23	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
396	24525	10.950	24	Yok	Okunmuyor
397	24526	10.960	25	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
398	24527	10.950	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
399	24528	10.940	23	Yok	Yok
400	24529	11.090	23	Yok	Yok
401	24530	10.990	25	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
402	24531	10.980	24	Yok	Okunmuyor
403	24532	10.840	23	Yok	Yok

M. Özsaygı

404	24533	10.800	24	Yok	Yok
405	24534	11.020	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
406	24535	10.870	22.5	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
407	24536	11.000	24	Yok	Okunmuyor
408	24537	10.960	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
409	24538	10.970	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
410	24539	11.060	23	Yok	Yok
411	24540	10.930	25	Yok	Okunmuyor
412	24541	10.920	23	Yok	Yok
413	24542	10.840	23	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
414	24543	11.040	24	Yok	Yok
415	24544	10.820	23	Yok	Yok
416	24545	11.010	25	Yok	Yok
417	24546	11.010	23	Yok	Yok
418	24547	11.000	24	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
419	24548	10.910	22	Yok	Yok
420	24549	10.930	24	Yok	Yok
421	24550	10.860	24	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
422	24551	10.880	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
423	24552	10.930	25	Yok	Yok
424	24553	11.020	24	Yok	Yok
425	24554	10.990	23	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
426	24555	10.740	25	Yok	Yok
427	24556	10.930	24	Yok	Yok
428	24557	10.980	25	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
429	24558	10.920	24	Yok	ΜΕΝΕΤΥΣΕΛΥΨΑ
430	24559	10.870	24	Yok	Yok
431	24560	10.960	24	Yok	Yok
432	24561	10.930	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
433	24562	10.810	22	Yok	Yok

Yeni Bulunan Bir Aspendos Definesi

434	24563	10.950	23	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
435	24564	10.960	23	Yok	Yok
436	24565	11.020	24	Yok	MENETYΣEΛYΨA
437	24566	10.950	23	Yok	MENETYΣEΛYΨA
438	24567	11.000	22.5	Yok	Okunmuyor
439	24568	10.960	24	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
440	24569	10.880	24	Yok	MENETYΣEΛYΨA
441	24570	11.050	23	Yok	Yok
442	24571	11.000	23	Yok	Yok
443	24572	10.930	22	Yok	ΕΛΥΨΑΜΕΝΕΤΥΣ
444	24573	11.000	23	Yok	MENETYΣEΛYΨA
445	24574	11.090	23.5	Yok	Yok
446	24575	10.970	23.5	Yok	Yok
447	24576	11.010	22	Yok	Yok
448	24577	11.000	24	Yok	Yok
449	24578	10.830	24	Yok	Yok
450	24579	11.040	24	Yok	Yok

Müge Özsaygı
İzmir 1996

